

Sygn. akt II Ns 1434/17

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR A. Z.

Protokolant: staż. N. P.

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2018 roku, w Ł.

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W.

z udziałem M. F. (1), K. U. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku po T. F.

postanawia:

1.stwierdzić, że spadek po T. F., synu J. i H., zmarłym dnia 18 maja 2016 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałym w Ł., na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyły: żona M. F. (1), primo voto S., z domu M. (córka S. i Z.) oraz córka K. U. (2) z domu F. (córka T. B. i M. B.) po ¹/₂ (jednej drugiej) części każda z nich;

2.oddać wniosek (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania;

3. ustalić, że wnioskodawca i uczestniczki ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt II Ns 1434/17

UZASADNIENIE

W dniu 22 listopada 2017 roku (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o stwierdzenie, że spadek po T. F. zmarłym w dniu 18 maja 2016 roku w Ł., ostatnio zamieszkałym w Ł. przy ul. (...), na podstawie ustawy nabyła żona M. F. (1) ewentualnie o ustalenie przez Sąd spadku z urzędu kto jest spadkobiercą. Ponadto wnioskodawczyni zażądała zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 240 zł oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, a także kosztów uzyskania odpisu aktu zgonu spadkodawcy w łącznej kwocie 39 zł. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że legitymacja wnioskodawczyni do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po T. F. wynika stąd, że spadkodawca w chwili śmierci był dłużnikiem wnioskodawcy na mocy umowy limitu zadłużenia konta osobistego z dnia 24 lipca 2008 roku.

(wniosek k.3-5, zarządzenie o zwrocie wniosku k.25-26, pismo k.31, zarządzenie k.29)

Na rozprawie w dniu 15 maja 2018 roku uczestniczka M. F. (1) oświadczyła, że zrzeka się wszystkiego. Po pouczeniu o treści art.1048 k.c. oraz 1015 k.c. uczestniczka oświadczyła, że nie będzie składała żadnych oświadczeń, gdyż nie wie co robić. W związku z tym uczestniczkę pouczono o zasadności zasięgnięcia porady prawnej.

(protokół rozprawy k.44-45)

Doręczenia odpis wniosku wraz z pouczeniem oraz zawiadomieniem o terminie rozprawy w dniu 18 września 2018 roku dla uczestniczki K. U. (1) zamieszkującej w Wielkiej Brytanii dokonano za pośrednictwem organu na podstawie rozporządzenia numer (...) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 roku dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych, zgodnie z prawem wewnętrznym Wielkiej Brytanii.

(zarządzenie k.50, wniosek o doręczenie dokumentów k.52-59, potwierdzenie przyjęcia dokumentów do doręczenia k.61, pismo uczestniczki k.71-72, dowód doręczenia k.81-83)

W piśmie z dnia 12 września 2018 roku uczestniczka K. U. (1) wniosła o zbadanie legitymacji roku (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po T. F.. Wskazała, że okoliczność zawarcia przez spadkodawcę umowy wskazanej we wniosku nie przesądza o tym, że T. F. w chwili śmierci był dłużnikiem banku.

(pismo uczestniczki k.71-72)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. F., syn J. i H., zmarł w dniu 18 maja 2016 roku w Ł., gdzie ostatnio zamieszkiwał.

Pozostawił żonę M. F. (2) z domu M. oraz córkę K. U. (2) z domu F.. Nie miał innych dzieci.

T. F. nie sporządził testamentu. Nie dokonał wyboru prawa regulującego porządek dziedziczenia po nim. W chwili śmierci posiadał jedynie obywatelstwo polskie. Żona i córka spadkodawcy nie zrzekły się dziedziczenia, nie złożyły oświadczeń o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku, nie zostały uznane za niegodne dziedziczenia.

O zgonie T. F. uczestniczki dowiedziały się w dniu jego śmierci.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu k.6, odpis skrócony aktu małżeństwa k.39 i k. 40, pismo (...) k.34, zapewnienie spadkowe k.44, nagranie 00:06:11-00:12:46)

W dniu 24 lipca 2008 roku T. F. zawarł z (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. umowę limitu zadłużenia konta osobistego.

(dowód: umowa k.7-9)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art.1025 § 1 k.c., wniosek o stwierdzenie nabycia spadku może złożyć osoba mająca w tym interes. Ustawa zakreśla szeroko krąg osób uprawnionych do wszczęcia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Osobą legitymowaną czynnie do wystąpienia z takim wnioskiem będzie każdy, kto ma interes w powstaniu skutków prawnych związanych z wydaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po określonym spadkodawcy, przez osoby wymienione w orzeczeniu sądu. Przy czym, jak podkreśla się w judykaturze i piśmiennictwie, przepis art. 1025 § 1 k.c., nie wymaga posiadania przez wnioskodawcę w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku interesu prawnego. Interes ten może mieć także charakter interesu faktycznego. Uprawnionym do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku jest między innymi podmiot, który ze spadkodawcą łączył stosunek cywilnoprawny, w tym wierzyciel (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2007 roku, I CNP 51/07, LEX nr 322025).

Jak wynika z dokumentów załączonych do wniosku, T. F. zawarł z (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. umowę limitu zadłużenia konta osobistego w dniu 24 lipca 2008 roku. Wnioskodawczyni wskazała, że spadkodawca w chwili śmierci był jej dłużnikiem z tytułu owej umowy. W ocenie Sądu, przedkładając powyższy dokument, (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wykazała swój interes do wystąpienia z wnioskiem w niniejszej sprawie. Gdyby spadkodawca w chwili śmierci nie był dłużnikiem (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W., wnioskodawczyni nie angażowałaby się w inicjowanie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, które wymagało przygotowania odpowiednich dokumentów

i wiązało się z kosztami. Natomiast, ewentualna wysokość owego zadłużenia spadkodawcy i kwestia możliwości jego dochodzenia na drodze sądowej, w świetle przepisów o przedawnieniu roszczeń, pozostaje bez znaczenia dla legitymacji czynnej (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. w przedmiotowej sprawie. Albowiem, wskazane kwestie wykraczają poza ramy ustaleń czynionych przez Sąd w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku.

Zakres kognicji sądu w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku i treść postanowienia kończącego to postępowanie wynika przede wszystkim z przepisów art. 670 i 677 k.p.c., które stanowią, że sąd spadku wyjaśnia z urzędu, kto i z jakiego tytułu jest spadkobiercą, a w orzeczeniu wymienia poza spadkodawcą wszystkich spadkobierców oraz ich udziały. Istotna, ale tylko w określonym przedziale czasowym jest także kwestia czy zostały złożone oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, bowiem zgodnie z art. 1026 k.c., stwierdzenie nabycia spadku nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od otwarcia spadku – do czasu złożenia tych oświadczeń lub upływu terminu do ich złożenia istnieje przeszkoda do wydania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Zgodnie z przepisem art. 926 § 1 i 2 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu, przy czym dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Przy orzekaniu o stwierdzeniu nabycia spadku Sąd bierze zatem w pierwszej kolejności pod uwagę ostatnią wolę spadkodawcy wyrażoną w sporządzonym przez niego ważnym testamencie, a gdy spadkodawca nie sporządził testamentu, Sąd orzeka w oparciu o przepisy ustawy - Kodeksu cywilnego.

T. F. nie pozostawił testamentu, miało zatem miejsce dziedziczenie ustawowe.

Zgodnie z treścią art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, przy czym dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

T. F. pozostawił żonę M. F. (2) z domu M. oraz córkę K. U. (2) z domu F..

Stosownie do przepisu art. 1012 k.c., spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (art. 1015 § 1 k.c.). Zgodnie z przepisem art. 1015 § 2 k.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili śmierci spadkodawcy, brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Ustalony w art. 1015 § 1 k.c. termin do złożenia oświadczenia woli ma charakter terminu zawitego z zakresu prawa materialnego, a uprawnienie spadkobiercy wygasa wraz z jego upływem. Początek biegu terminu, wskazanego w powołanym przepisie, ustalany jest według daty dowiedzenia się o tytule powołania do spadku. Stąd też dla spadkobiercy ustawowego będzie to z zasady data, w której dowiedział się o śmierci spadkodawcy, jeśli w tej dacie wiedział o łączącym go ze zmarłym pokrewieństwie uzasadniającym powołanie do dziedziczenia.

Uczestniczki dowiedziały się o śmierci T. F. w dniu jego śmierci, czyli 18 maja 2016 roku i przez okres kolejnych sześciu miesięcy nie złożyły oświadczeń co do przyjęcia bądź odrzucenia spadku. W konsekwencji, w świetle przepisu art. 1015 § 2 k.c. przyjęły spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Mając powyższe na uwadze należało stwierdzić, że spadek po T. F. z dobrodziejstwem inwentarza, czyli ograniczoną odpowiedzialnością za długi spadkowe, nabyły żona M. F. (1) oraz córka K. U. (2) z domu F. po $\frac{1}{2}$ części każda z nich.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 520 § 1 k.p.c., nie znajdując podstaw do zastosowania § 2 i 3 powyższego artykułu.

Zasada rozliczenia kosztów postępowania prowadzonego w trybie nieprocesowym wynika z art. 520 § 1 k.p.c. Zgodnie z jego brzmieniem każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Wyjątki od tej zasady zostały ustanowione w dalszych paragrafach art. 520 k.p.c., stanowiąc, iż jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników (§ 2). Zaś, paragraf 3 art. 520 k.p.c. stanowi, iż jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumienne lub oczywiście niewłaściwie. W orzecznictwie i doktrynie zwraca się uwagę, iż w postępowaniu nieprocesowym nie ma „pojedynku” dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (por. art. 98 § 1 k.p.c.). Przeciwnie, z treści całego art. 520 k.p.c. wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego, nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika (tak Bodio Joanna, Demendecki Tomasz, Jakubecki Andrzej, Marcewicz Olimpia, Telenga Przemysław, Wójcik Mariusz P [w] Komentarz do art. 520 kodeksu postępowania cywilnego, LEX/el. 2010; Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 grudnia 1999 roku, III CKN 497/98, OSNC 2000 rok, nr 6, poz. 116). Stanowisko takie uzasadnione jest niezależnością i samodzielnością udziału w tym postępowaniu każdego jego uczestnika (Budnowska Joanna, Zieliński Andrzej artykuł Palestra 1995 rok, numer 7-8, s. 58, Lex nr 11671/1).

W przedmiotowej sprawie interesy uczestników w rzeczywistości nie były sprzeczne. Wnioskodawczyni jako wierzyciel spadkodawcy była zainteresowana stwierdzeniem nabycia spadku po T. F.. W istocie stwierdzenie nabycia spadku po T. F. leżało także w interesie uczestniczek, które pomimo upływu dwóch lat od śmierci spadkodawcy nie przeprowadziły postępowania o stwierdzeniu nabycia spadku, gdyż wydane w niniejszej sprawie postanowienie normuje ich sytuację prawną.

W ocenie Sądu, nie można także mówić o różnym stopniu zainteresowania wynikiem postępowania wnioskodawczyni i uczestniczek. Jak wskazuje przebieg postępowania wnioskodawczyni była na tyle zainteresowana uzyskaniem stwierdzenia nabycia spadku po T. F., że wystąpiła do sądu ze stosowanym wnioskiem, aby ustalić jego spadkobierców. Także uczestniczki postępowania jako spadkobierczynie ustawowe były zainteresowane wynikiem postępowania. Uczestniczki nie postępowały w sposób niesumienny czy też niewłaściwy. M. F. (1) stawiała się na rozprawie na wezwanie Sądu, złożyła zapewnienie spadkowe. Zachowanie uczestniczek w żaden sposób nie przedłużyło ani nie utrudniło postępowania.

Mając na uwadze powyższe, o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, oddalając wniosek o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania na rzecz wnioskodawcy. W ocenie Sądu, nie zachodziła podstawa do modyfikacji ogólnej zasady wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. Zwłaszcza, że w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku Sąd z urzędu ustala krąg spadkobierców. A zatem, w ocenie Sądu, jeśli wolą wnioskodawczyni było posiadanie w niniejszym postępowaniu zawodowego pełnomocnika, winna ponieść koszty jego wynagrodzenia.